

آیین نامه اجرایی قانون ممنوعیت بکار گیری اسامی، عناوین و اصطلاحات بیگانه

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۸،۲،۱۹ بنا به پیشنهاد کمیسیون فرهنگی هیأت دولت و به استناد تبصره (۱۰) قانون ممنوعیت بکار گیری اسامی، عناوین و اصطلاحات بیگانه - مصوب ۱۳۷۵ آیین نامه اجرایی قانون مذکور را به شرح زیر تصویب نمود:

آیین نامه اجرایی قانون ممنوعیت بکار گیری اسامی، عناوین و اصطلاحات بیگانه

ماده ۱ - تعاریف اصطلاحات واژه‌های استفاده شده در این آیین نامه به شرح زیر می‌باشد:

الف - قانون: قانون ممنوعیت بکار گیری اسامی، عناوین و اصطلاحات بیگانه مصوب ۱۳۷۵

ب - فرهنگستان: فرهنگستان زبان و ادب فارسی

ج - اسم خاص: اسمی است که برای نامیدن شخص معین یا جای معین یا چیز معین بکار می‌رود.

د - روزنامه و سایر مطبوعات: نشریه‌های نوشتاری یا به صورتهای دیگر که به طور مستقیم با نام ثابت و تاریخ و شماره ردیف در زمینه‌های گوناگون براساس قانون مطبوعات مصوب ۱۳۶۴،۱۲،۲۲ مجاز به انتشار می‌باشند.

ه - گزارشها و مکاتبات: گزارشهای و نامه‌های رسمی که با امضای مسئولان دستگاههای مندرج در قانون ارسال می‌شوند.

و - سخنرانی و مصاحبه رسمی: سخنرانی و مصاحبه رؤسای قوای سه گانه وزیران معاونان رئیس جمهور رؤسای دیوان عالی کشور و دیوان عدالت اداری، دادستان کل کشور، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، فرماندهان ستادهای مشترک سپاه پاسداران و ارتش و فرماندهان نیروهای پنجگانه سپاه پاسداران و نیروهای سه گانه ارتش و فرمانده نیروی انتظامی معاونان وزیران رؤسای دانشگاهها و مؤسسه‌های آموزش عالی رؤسا، معاونان و مدیران کل سازمانهای دولتی افراد هم تراز آنان.

ماده ۲ - دستگاههای قانون گذاری اجرایی و قضایی کشور و سازمانهای وابسته به آنها و شرکتهای زیر پوشش وابسته یا تابعه و شرکتهای دولتی ملی شده یا مصادره شده یا دارای مدیریت دولتی که به نحوی زیر پوشش یکی از وزارتخانه‌ها یا سازمانهای دولتی اداره می‌شوند و یا به نحوی از انحاء از بودجه عمومی کل کشور استفاده می‌کنند یا قسمتی از بودجه آنان را دولت تأمین می‌کند و مؤسسه‌ها و شرکتهایی که شمول مقررات بر آنها مستلزم ذکر نام است مانند سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران شرکت ملی نفت ایران سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران سازمان صنایع ملی ایران، شرکت مخابرات ایران، شرکت هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران و همچنین شهرداریها و مؤسسه‌ها و نهادهای عمومی موضوع تبصره ذیل ماده (۵) قانون محاسبات عمومی مشمول قانون و این آیین نامه می‌باشند.

ماده ۳ - مقامات مذکور در ماده (۱) و دستگاههای موضوع ماده (۲) این آیین نامه موظفند الفاظ و واژه‌های بیگانه را در گزارش نویسی، نامه نگاری، سخنرانی و مصاحبه‌های رسمی بکار نبرند.

ماده ۴ - آن دسته از کلمات عربی و همچنین بعضی از واژه‌های متعلق به سایر زبانها که از دیر باز در زبان فارسی رواج یافته و هم اکنون جزیی از زبان فارسی محسوب می‌شود یا واژه‌ها و اصطلاحات عربی برگرفته از متون و معارف و فرهنگ اسلامی که با بافت زبان فارسی معیار هم خوانی و تناسب داشته باشد واژه بیگانه تلقی نمی‌شود.

ماده ۵ - مکاتبات و آگهیهای که دستگاههای موضوع ماده (۲) برای مخاطبان غیر ایرانی تهیه می‌کنند از شمول این آیین نامه خارج است.

ماده ۶ - افرادی که علاوه بر زبان فارسی به یکی از زبانهای خاص اقلیتهای دینی شناخته شده در قانون اساسی یا گویشهای محلی و قومی رایج در بعضی مناطق ایران سخن می‌گویند مجازند از اسامی خاص متعلق به آن زبان یا گویش در نامگذاری خدمات محصولات و مؤسسه‌ها و اماکن مربوط به خود در همان مناطق استفاده کنند.

ماده ۷ - تبدیل نامهای خاص محصولات ساخت کشورهای دیگر به زبان فارسی الزامی نیست و تغییر اسامی مؤسسه‌هایی که این نوع محصولات را عرضه میکنند ضرورت ندارد.

تبصره - موسساتی که در سایر کشور ها محصولات با نام تجاری خاص خدمات تولید می نمایند در صورت سرمایه گذاری در ایران می توانند در ثبت شرکت سرمایه پذیر و عرضه محصولات تولید شده در ایران با رعایت سایر قوانین و مقررات مربوطه از نام شرکت خارجی سرمایه گذار و نام تجاری خاص محصولات یاد شده استفاده نمایند

ماده ۸- کالاهای صادراتی مشروط بر اینکه در داخل کشور توزیع نشود از شمول قانون و این آیین نامه خارج است.

ماده ۹- عبارتهای شامل الفاظ بیگانه که در نوشته ها یا سخنان موضوع قانون و این آیین نامه به لحاظ رعایت امانت در نقل قول یا بیان خصوصیات و مقتضیات تاریخی و اجتماعی و آموزشی ذکر آنها ضرورت دارد از شمول قانون و این آیین نامه مستثنی هستند.

ماده ۱۰- دستگاههای اصلی مذکور در ماده ۲ این آیین نامه موظفند به منظور زمینه سازی برای اجرای قانون و این آیین نامه با تشکیل شورای حفظ و ترویج زبان فارسی به ریاست نماینده بالاترین مقام آن دستگاه ضمن هماهنگی و ارتباط با فرهنگستان نسبت به شناسایی و اعلام واژه های بیگانه که در آن دستگاه و واحدهای وابسته به آن به کار می رود و پیشنهاد معادل فارسی آن به فرهنگستان و یافتن راههای ترویج معادل های فارسی تصویب شده توسط فرهنگستان در دستگاه متبوع خود اقدام کنند .

فرهنگستان موظف است با همکاری دستگاه های مشمول این آیین نامه به منظور زمینه سازی برای اجرای قانون و این آیین نامه تا سه سال واژه های بیگانه ای را که در دستگاه های یاد شده به کار می رود به معادل فارسی تبدیل کند

ماده ۱۱ - صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران موظف است با ایجاد واحد مناسب در تشکیلات فعلی خود ضمن زمینه سازی برای اجرای قانون و این آیین نامه با جدیت از بکارگیری واژه های نامانوس بیگانه خود داری کند و ضوابط دستور زبان فارسی معیار را در کلیه برنامه های خود رعایت نماید صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران ملزم است واژه های مصوب فرهنگستان زبان و ادب فارسی را پس از ابلاغ در تمامی موارد بکار برد.

ماده ۱۲- دستگاههای یاد شده در ماده (۲) این آیین نامه که به کارگاهها، کارخانه ها، اماکن تولیدی و تجاری و خدماتی پروانه تأسیس و پروانه کسب یا بهره برداری یا اجازه تولید و ادامه فعالیت می دهند موظفند پس از صدور پروانه و اجازه تولید و ادامه فعالیت به متقاضیان ابلاغ کنند تا نسبت به تغییر نام مؤسسه یا محصولات خود و گزینش نام فارسی اقدام کنند. تبصره ماده (۱۲) به شرح زیر اصلاح می شود :

تبصره - به منظور رعایت حقوق مکتسبه و حمایت از تولیدکنندگان داخلی و صادرکنندگان، ادامه فعالیت واحدها، ارائه خدمات و تولید کالاهایی که قبلاً با نام غیر فارسی، پروانه یا مجوز گرفته اند منوط به موافقت شورای موضوع ماده (۱۷) این آیین نامه است.

ماده ۱۳ - کلیه روزنامه ها و نشریه های فارسی زبان موظفند مفاد قانون را در چاپ آگهی های عمومی داخلی تبلیغاتی و تجاری رعایت کنند .

ماده ۱۴ - استفاده از تابلو یا نوشته ها و نشانه هایی که منحصرأ به خط غیر فارسی تنظیم شده باشد به استثنای نشانه های بین المللی ممنوع است. نیروی انتظامی موظف است از نصب و ادامه استفاده از آنها جلوگیری کند. تبصره - در مواردی که کاربرد خط غیر فارسی به تشخیص وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ضرورت داشته باشد، تا یک سوم اندازه خط فارسی بلامانع است.

ماده ۱۵ - چنانچه بر سر فارسی بودن یک نام میان صاحب مؤسسه و دستگاههای مجری اختلاف نظر پدید آید مرجع تشخیص فرهنگستان خواهد بود که به درخواست دستگاههای مجری نظر خود را اعلام خواهد کرد.

تبصره - فرهنگستان موظف است ظرف سه ماه از تاریخ وصول استعلام نظر خود را اعلام نماید در هر حال تا زمانی که فرهنگستان اعلام نظر نکرده است مجازاتهای موضوع تبصره (۸) قانون اعمال نخواهد شد.

ماده ۱۶- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در صورت اطلاع یا مشاهده تخلف از مفاد ماده (۱۲) این آیین نامه طی اخطاریه به متخلف ضمن بیان مورد یا موارد تخلف ۱۵ روز مهلت تعیین می کند تا رفع تخلف صورت گیرد چنانچه پس از پایان مدت

مذکور تخلف رفع نشده باشد مراتب را به حوزه انتظامی محل اعلام می‌نماید تا نسبت به تعویض نشانه‌ها و تغییر اسامی و عناوین اقدام لازم به عمل آید در صورت تکرار تخلف مراتب از طریق مراجع قضایی برای اعمال مجازاتهای بند (ج) و (د) تبصره (۸) قانون منعکس خواهد شد.

ماده ۱۷- به منظور هماهنگی بین دستگاه‌های اجرایی ذی ربط در انجام تکالیف مشخص شده در قانون و این آیین نامه و رفع مشکلات اجرایی، شورای هماهنگی پاسداشت زبان فارسی به ریاست وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و نمایندگان تام‌الاختیار وزرای کشور، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، آموزش و پرورش، علوم، تحقیقات و فناوری، صنعت، معدن و تجارت، امور اقتصادی و دارایی و رؤسای سازمان‌های میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، ثبت اسناد و املاک کشور و صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران و فرمانده نیروی انتظامی، شهردار تهران و رئیس فرهنگستان تشکیل خواهد شد. تصمیمات شورا حسب مورد برای اجرا یا تصمیم‌گیری مراجع قانونی ذی ربط ارسال می‌گردد.

تبصره - در صورت لزوم نمایندگان سایر دستگاه‌های ذی ربط با دعوت رئیس شورا در جلسات حضور می‌یابند.

ماده ۱۸ - وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران و فرهنگستان زبان و ادب فارسی و سایر سازمانهای ذی ربط موظفند به نحو مقتضی از طریق وسایل ارتباط جمعی زمینه‌های اجتماعی و فرهنگی اجرای قانون و این آیین نامه را فراهم کنند.